

SocialdepartementetSocialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag till Socialstyrelsen att fördela och betala ut medel för att stärka kompetensförsörjningen i hälso- och sjukvården

Regeringens beslut

Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att fördela, betala ut och följa upp medel till kommunerna och regionerna i syfte att stärka kompetensförsörjningen inom hälso- och sjukvården.

Socialstyrelsen ska under 2026 betala ut 1 013 000 000 kronor till kommuner och regioner i enlighet med *bilaga 1*.

Medlen får under 2026 rekvideras av respektive kommun och region från Socialstyrelsen utan ansökningsförfarande.

Kommunernas och regionernas redovisning av medel ska ske senast det datum som Socialstyrelsen bestämmer.

Socialstyrelsen ska ha dialog med kommuner och regioner om insatser som ska genomföras med stöd av bidraget och hur insatserna ska följas upp på lokal och regional nivå. Socialstyrelsen får återkräva medel som inte använts eller använts i enlighet med syftet med statsbidraget. Socialstyrelsen får i övrigt ange de villkor som ska förenas med statsbidraget inom ramen för ändamålet. Socialstyrelsen ska beakta ett jämställdhetsperspektiv i genomförandet av uppdraget.

De insatser som genomförs ska avse legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal och utgå från den nationella planen för att förbättra hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning (S2023/00256) och även stärka:

- utvecklingen av hållbara utbildningsstrukturer hos sjukvårdshuvudmän och vårdgivare, inklusive personalens fortbildning och vidareutbildning,
- arbetet för fler verksamhetsförlagda utbildningsplatser vid utbildningar som leder till legitimationsyrken, särskilt sjuksköterskeutbildningen,
- utbildningstjänster inbegripet praktisk tjänstgöring för psykologer, specialiseringstjänstgöring, pedagogisk utbildning för kliniska handledare och personals medverkan i klinisk forskning,
- arbetet för fler förenade eller adjungerade anställningar vid universitet eller högskola,
- kompetensförsörjning inom cancerområdet avseende områdena:
 - precisionsmedicin,
 - koloskopi,
 - bild- och funktionsmedicin, samt
 - onkologi, med fokus på strålning.

Arbetet ska samordnas med pågående arbete inom myndigheten rörande kompetensförsörjning, tillgänglighet och utvecklad primärvård, inklusive de två statsbidragsförordningarna god och nära vård samt tillgänglighet som regeringen beslutade inför 2025, samt pågående insatser för psykisk hälsa och suicidprevention.

Socialstyrelsen ska även ta fram statistik för att kunna utveckla, analysera och följa upp kompetensförsörjningen inom hälso- och sjukvården i enlighet med *bilaga 2*.

Socialstyrelsen ska löpande hålla Regeringskansliet (Socialdepartementet) informerat om hur arbetet med uppdraget fortskrider. Socialstyrelsen ska senast den 28 februari 2027 lämna en delredovisning av uppdraget och resultaten och senast den 30 april 2027 lämna en slutredovisning av uppdraget och resultaten till Regeringskansliet (Socialdepartementet).

För uppdraget får Socialstyrelsen under 2026 använda 1 063 000 000 kronor, varav 393 000 000 kronor som ska redovisas mot det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2026 uppförda anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård, anslagsposten 56 Vårdsatsning, 200 000 000 kronor från anslagsposten 16 Åtgärder för en bättre cancervård respektive 470 000 000 kronor från anslagsposten 12 Kompetensförsörjning inom hälso- och sjukvården. Socialstyrelsen får under 2026 använda högst 50 000 000 kronor för egna kostnader kopplade till uppdraget.

Medlen betalas ut engångsvis efter rekvisition till Kammarkollegiet senast den 1 december 2026. Medel som inte har använts för avsett ändamål ska återbetalas senast den 31 mars 2027 till Kammarkollegiet. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning av använda medel lämnas till Kammarkollegiet.

Redovisning, rekvisition och återbetalning ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

Ärende

Att stärka hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning är en viktig del av regeringens arbete för att öka tillgängligheten och stärka vårdkapaciteten. Regeringen genomför därför flera satsningar som syftar till att stärka det nationella åtagandet för kompetensförsörjningen så att vårdbehoven möts i hela landet.

Regeringen avsatte 2025 knappt 5,9 miljarder kronor att fördelas under förordningen (2024:1252) om statsbidrag till regioner för stärkt tillgänglighet och ökad vårdkapacitet inom den specialiserade hälso- och sjukvården samt knappt 3,7 miljarder kronor att fördelas under förordningen (2024:1253) om statsbidrag till kommuner och regioner för utveckling av en god och nära vård. Vidare genomförs kraftfulla insatser för att stödja huvudmännen i arbetet med att utveckla vård och stöd vid psykisk ohälsa och suicidalitet, inbegripet samsjuklighet.

Socialstyrelsen, genom Nationella vårdkompetensrådet, har på regeringens uppdrag tagit fram förslag till en nationell plan för att förbättra hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning (S2023/00256). Planen innehåller 25 förslag till insatser för att förbättra hälso- och sjukvårdens

kompetensförsörjning. Bland annat handlar dessa om att säkerställa tid och resurser för kompetensutveckling, behålla och attrahera ny personal, fortbildning och vidareutbildning, stärka ledarskapet samt verka för ett systematiskt arbetsmiljöarbete och ökad patientsäkerhet.

Socialstyrelsen har också fått i uppdrag att lämna förslag på riktvärden för vissa yrkesgrupper i primärvården (S2025/00801). Genom en gemensam målbild och ökad tydlighet gällande personalbehovet i såväl olika regioner som riket som helhet förväntas riktvärdena bidra till bättre förutsättningar för en fungerande kompetensförsörjning i primärvården, och därigenom även till såväl stärkt patientsäkerhet som en bättre arbetsmiljö.

Grundutbildningen till sjuksköterska är en av de största utbildningarna som leder till yrkesexamen i högskolan i Sverige sett både till antal registrerade studenter och antal examinerade. Verksamhetsförlagd utbildning (VFU) är en central del av grundutbildningen till sjuksköterska och en tillräcklig tillgång till VFU-platser bland regioner och kommuner är en förutsättning för att lärosätena ska kunna dimensionera utbildningen efter arbetsmarknadens behov. Avsaknad av utbildningsstödjande strukturer för utbildning av och stöd till handledare, som endast regioner och större kommuner i nuläget har etablerat, utgör ett hinder för ökat antal VFU. För att verksamheterna ska kunna ta emot studenter behövs legitimerad vårdpersonal som är erfaren, med pedagogisk kompetens och som kan ansvara för undervisning och handledning av studenter. Arbetsgivarna behöver därför genomföra insatser som stärker kompetensutvecklingen.

Vårdansvarskommitténs bedömning är att staten bör ta ett utökat ansvar för hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning för att uppnå en mer jämlik vård i hela landet (SOU 2025:62). I detta lyfts bland annat vikten av en ökad nationell samordning och dimensionering i utbildningen av hälso- och sjukvårdspersonal där varje huvudman tydligare behöver bidra till det samlade nationella behovet av hälso- och sjukvårdspersonal och insatser för att förbättra arbetsmiljön.

På regeringens vägnar

Jakob Forssmed

Ellinor Östensson

Kopia till

Finansdepartementet/BA
Utbildningsdepartementet/UH
Kammarkollegiet
Nationella vårdkompetensrådet
Sveriges Kommuner och Regioner

Bilaga 1. Fördelning av medel

För 2026 fördelas 1 013 000 000 kronor till kommuner och regioner i syfte att stärka kompetensförsörjningen inom hälso- och sjukvården.

Medlen fördelas enligt följande:

1. Totalt fördelas 240 000 000 kronor till kommunerna. Alla kommuner tilldelas ett fast belopp på 500 000 kronor (vilket totalt uppgår till 145 000 000 kronor). Utöver detta fördelas 95 000 000 kronor i relation till befolkningen, baserat på Statistiska centralbyråns (SCB:s) befolkningsstatistik per den 1 november 2025.
2. Till regionerna fördelas 200 000 000 kronor för arbete med kompetensförsörjning i cancervården. Medlen fördelas utifrån befolkningsmängd, baserat på SCB:s befolkningsstatistik per den 1 november 2025.
3. Till regionerna fördelas även 573 000 000 kronor per befolkning baserat på SCB:s befolkningsstatistik per den 1 november 2025.

Bilaga 2. Statistik

Socialstyrelsen ska ta fram statistik för att kunna utveckla, analysera och följa upp kompetensförsörjningen inom hälso- och sjukvården på nationell, regional och lokal nivå. Statistik för samtliga legitimerade yrken inom hälso- och sjukvården och statistik för icke-legitimerade yrken i primärvården enligt följande;

- Biståndsbedömare m.fl.
- Chef
- Hälsopedagog
- Hälso- och sjukvårdstekniker
- Kurator
- Medicinsk sekreterare
- Personlig assistent
- Skötare
- Socialsekreterare
- Specialpedagog
- Systemutvecklare
- Undersköterska
- Vårdare
- Vårdbiträde

Vidare ska myndigheten följa upp regionernas och kommunernas dimensionering samt prognoser för utbildningstjänster, inbegripet praktisk tjänstgöring för psykologer, verksamhetsförlagd utbildning för legitimerade yrkesgrupper i hälso- och sjukvården, samt vidare utveckla riktvärden för ST och specialistläkare i allmänmedicin och för vissa yrkesgrupper i primärvården.

Socialstyrelsen ska även säkerställa ändamålsenliga IT-stöd för ansökan om kunskapsprov för legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal utanför EU/EES, ansökan om specialistbevis och pedagogisk handledning för klinisk personal.